

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยในระบบธนาคารพาณิชย์
ของไทย : ศึกษาจากสมการโครงสร้าง

007205

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๕

ISBN 974-561-272-3

Impact of Change in Interest Rates in the Thai Commercial
Bank System : A Structural Model

Mr. Nutacheta Pooncharoen

Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN 974-561-272-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยในระบบธนาคารพาณิชย์
 ของไทย : ศึกษาจากสมการโครงสร้าง
 โดย   นาย ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ
 ภาควิชา   เศรษฐศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สุประดิษฐ์ บุณาค

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

วิรัช รามางกูร

..... ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช รามางกูร)

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์)

ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์)

ประเสริฐ ศิลพิพัฒน์

..... กรรมการ
 (อาจารย์ ประเสริฐ ศิลพิพัฒน์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยในระบบธนาคารพาณิชย์
 ของไทย : ศึกษาจากสมการโครงสร้าง
 ชื่อนิสิต   นายณัฐ เชษฐ   พูล เจริญ
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์
 ภาควิชา   เศรษฐศาสตร์
 ปีการศึกษา   ๒๕๒๔

วิทยานิพนธ์นี้เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลกระทบของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยต่อระบบธนาคารพาณิชย์ของไทย โดยศึกษาจากสมการโครงสร้างของระบบธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญและขอบเขตของการศึกษาคือ

๑. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อเงินฝากและการกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ (รวม เป็นแหล่งที่มาของเงินทุน) และการให้กู้ยืมและการลงทุน (รวม เป็นการใช้จ่ายเงิน) ของธนาคารพาณิชย์ โดยอาศัยทฤษฎี เศรษฐศาสตร์ เป็นพื้นฐานของการสร้างแบบจำลอง และได้ทำการทดสอบแบบจำลองเหล่านี้กับกรณีประเทศไทย โดยอาศัยข้อมูลรายไตรมาสตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๒๓ และข้อมูลรายปีตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๒๓

๒. เพื่อศึกษาถึงระดับของอัตราดอกเบี้ยที่จะทำให้แหล่งที่มาของเงินทุนและการใช้เงินทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ใกล้เคียงกันหรือสมดุลกัน

ผลการศึกษาอาจจะสรุปย่อได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดคปริมาณเงินทุนในระบบธนาคารพาณิชย์อันมีเงินฝากเป็นองค์ประกอบสำคัญได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จำนวนสาขาธนาคาร การคาดคะเนเกี่ยวกับเงินเพื่อและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภทต่าง ๆ ส่วนปัจจัยที่กำหนดการใช้เงินลงทุนซึ่งมีเงินให้กู้เบิกเกินบัญชี เป็นองค์ประกอบสำคัญ ประกอบด้วยตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้

สำหรับผลที่ได้จากการคำนวณ และทดลอง เปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยทั้ง
ในด้าน เงินฝากและ เงินให้กู้ได้ผลโดยสรุปว่า

๑. ในความพยายามที่จะให้มีการระดมเงินออมโดยเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนั้นจากผล
ชิม เลชั่นพบว่า การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและ เงินให้กู้พร้อมกันนั้นได้ทำให้อุปสงค์ส่วนเกิน
ของเงินทุนที่เกิดขึ้นมีระดับลดลงได้

๒. ในการใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยสำหรับเป็นกลไกสำคัญ ในการแก้ปัญหาเงินเฟ้อตัว
นั้น สามารถทำได้ถ้าทำให้ทันกับภาวะการณ์นั้น และกระทำในอัตราที่เหมาะสม การปล่อยให้เกิด
ปัญหาขึ้นก่อนแล้วจึงมีนโยบาย เพื่อแก้ไขนั้น จะทำให้ต้องกำหนดอัตราดอกเบี้ยในระดับที่สูงกว่าที่
ควรจะเป็น ซึ่งอาจมีจุดอ่อนในแง่ของการปรับตัวของระบบ เศรษฐกิจ

๓. สำหรับการศึกษาครั้งนี้ จากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลรายปีพบว่า ถ้าได้เพิ่มอัตรา
ดอกเบี้ยเงินฝากและ เงินให้กู้ขึ้นจากเดิมร้อยละ ๒ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ และยังคงรักษาระดับอัตรา
ดอกเบี้ยนี้ไปเรื่อย ๆ อาจแก้วิกฤตการณ์เงินเฟ้อ ในปี ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ ได้ สำหรับผลการศึกษา
จากแบบจำลองรายไตรมาส นั้น ในปี ๒๕๒๒ การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยในแต่ละไตรมาส สามารถ
บรรเทาภาวะเงินเฟ้อตัวได้ แต่การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยต้องอยู่ในระดับสูงกว่าในกรณีรายปี

๔. จากการพิจารณาถึงปฏิกริยาทางด้านแหล่งที่มาของเงินทุน และด้านการใช้เงินทุน
ทั้งกรณีที่ใช้แบบจำลองรายปีและแบบจำลองรายไตรมาส พบว่าด้านแหล่งที่มาของเงินทุนมีความ
ยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยมากกว่าด้านการใช้เงินทุน ยกเว้นเฉพาะการเพิ่มโครงสร้างอัตราดอกเบี้ย
ร้อยละ ๑ ในแบบจำลองรายปี

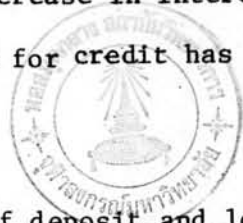
ผลจากการประมาณสมการโครงสร้างและการทดสอบผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง
โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยจากการวิจัยครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของอัตราดอกเบี้ยในฐานะ
ที่เป็นนโยบายและเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาด้านการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับ
ธนาคารพาณิชย์อัน เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญของประเทศ

The result of policy simulation study may be summarized as follow.

1. If there were increases in both deposit rates and loan rates, an excess demand for loan could be reduced certain extent.

2. In implementing a shift of interest rate structure timing and appropriate amount of increase are important. An increase in interest rate structure would have to be higher if the problem has been accumulated for certain period. If the extent of increase in interest rate implemented immediately after the excess demand for credit has begun, the tight money situation would be less.

3. From the annual model, if deposit and loan rates were increased by 2 % per annum since 1977 and remained at these levels, the tight money situation witnessed during 1978-79 might have wiped out or much less. From the quarterly model, the increases in interest rates if implemented by 1979, would have to be higher than 2 % per annum.

4. The sensitivity of the uses of fund due to an increase in interest rates found to be greater than that of the uses of fund; presuming interest rates of both sides were equal. There was an exception when the interest rate structures were shifted by 1 % in the annual model whose results were not conformed to the above statement.

The estimations of structural equation and the policy simulation of a shift in interest rate structure lend support the thesis that interest rates is important factor and also instrument to solve for equilibrium in the financial sector, especially for the Thai commercial bank system.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จได้โดยการให้คำปรึกษาและแก้ไขอย่างใกล้ชิดจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตีเรก บัณฑิตวิวัฒน์ และได้รับคำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่อง
ต่าง ๆ จากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์อันประกอบไปด้วยรองศาสตราจารย์ ดร. วีรพงษ์
รามางกูร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ และอาจารย์ ประเสริฐ
ศิลปพัฒน์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ตีเรก และอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง
ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ ขอขอบคุณสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ได้อนุเคราะห์ในการประเมินผลในด้าน
สถิติและให้คำปรึกษาในด้านการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี

ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ญ
รายการแผนภูมิประกอบ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความทั่วไป	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๓
๑.๔ ขั้นตอนของการศึกษา	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
บทที่ ๒ โครงสร้างของธนาคารพาณิชย์และมาตรการควบคุมของธนาคารกลาง	๕
๒.๑ ลักษณะการดำเนินงานโดยทั่วไป	๕
๒.๒ มาตรการควบคุมธนาคารพาณิชย์	๗
๒.๓ โครงสร้างธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย	๑๒
บทที่ ๓ การศึกษาในอดีตเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย	๑๔
๓.๑ ทุนจำลองของธนาคารแห่งประเทศไทย	๑๔
๓.๒ การศึกษาของ พอล เทรลคอตต์ (๑๙๗๑)	๒๓
บทที่ ๔ ความสำคัญของอัตราดอกเบี้ยและโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยในอดีต	๒๔
๔.๑ ความสำคัญของอัตราดอกเบี้ย	๒๔
๔.๒ โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย	๒๕
๔.๓ การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในระบบธนาคารพาณิชย์ของไทย	๒๘
๔.๔ ผลของอัตราดอกเบี้ยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสินทรัพย์และหนี้สิน ในระบบธนาคารพาณิชย์	๓๓
๔.๕ นโยบายด้านอัตราดอกเบี้ยของประเทศไทยตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ ถึงปัจจุบัน	๓๗

	หน้า
บทที่ ๕ ผลการประมวลผลการโครงสร้างและผลของเขียน	๔๔
๕.๑ แนวความคิดและสมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา	๔๔
๕.๒ หุ่นจำลองพฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย	๕๕
๕.๓ ผลของเขียน	๗๔
บทที่ ๖ บทสรุป	๑๐๓
บรรณานุกรม	๑๐๖
ภาคผนวก	๑๐๘
ประวัติการศึกษา	๑๒๔

รวมการตรวจการคลัง

ตารางที่

หน้า

๕.๑	นโยบายกำหนดอัตราดอกเบี้ยในธนาคารพาณิชย์ของไทย พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๒๕.....	๕๗
๕.๒	ทุนจำลองพฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ (ข้อมูลรายปี) และ ทุนจำลองพฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ (ข้อมูลรายไตรมาส)....	๖๔
๕.๓	ผลต่างระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนและการใช้เงินทุน (ข้อมูลรายปี)	๘๑
๕.๔	ผลต่างระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุนและการใช้เงินทุน (ข้อมูลรายไตรมาส)	๘๒
๕.๕	ด้านแหล่งที่มาของเงินทุนและด้านการใช้เงินทุน ในกรณีที่มีการ ชิมุเลข (ข้อมูลรายปี) และผลต่างระหว่างแหล่งที่มาของเงินทุน และการใช้เงินทุน (ข้อมูลรายปี)....	๘๓
๕.๖	ด้านแหล่งที่มาของเงินทุนและด้านการใช้เงินทุนในกรณีที่มีการชิมุเลข (ข้อมูลรายไตรมาส) และผลต่างระหว่างด้านแหล่งที่มาของเงินทุน และด้านการใช้เงินทุน (ข้อมูลรายไตรมาส)	๘๗
๕.๗	อัตราการเปลี่ยนแปลงด้านแหล่งที่มาของเงินทุนกรณีที่มีการชิมุเลข (ข้อมูลรายปี).....	๙๓
๕.๘	อัตราการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้เงินทุนในกรณีที่มีการชิมุเลข (ข้อมูลรายปี)	๙๔
๕.๙	อัตราการเปลี่ยนแปลงด้านแหล่งที่มาของเงินทุนในกรณีที่มีการชิมุเลข (ข้อมูลรายไตรมาส)	๙๕
๕.๑๐	อัตราการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้เงินทุนในกรณีที่มีการชิมุเลข (ข้อมูลรายไตรมาส)	๙๗

แผนภูมิ	หน้า
๔.๑	อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก..... ๓๐
๔.๒	อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้..... ๓๒
๔.๓	แหล่งที่มาของเงินทุนและอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก..... ๓๕
๔.๔	การใช้เงินทุนและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้..... ๓๖
๔.๕	พีดานอัตราดอกเบี้ยในระบบธนาคารพาณิชย์ของไทย (๒๕๐๕-๒๕๒๕)..... ๔๘
๔.๕	ค้ำานแหล่งที่มาของเงินทุนกรณีที่มีการขมิเลข (ข้อมูลรายปี)..... ๕๕
๔.๕	ค้ำานการใช้เงินทุนที่มีการขมิเลข (ข้อมูลรายปี)..... ๑๐๐
๔.๕	ค้ำานแหล่งที่มาของเงินทุน กรณีที่มีการขมิเลข (ข้อมูลรายไตรมาส).. ๑๐๑
๔.๕	ค้ำานการใช้เงินทุนกรณีที่มีการขมิเลข (ข้อมูลรายไตรมาส)... ๑๐๒